

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Üldhariduse pedagoogide
kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014

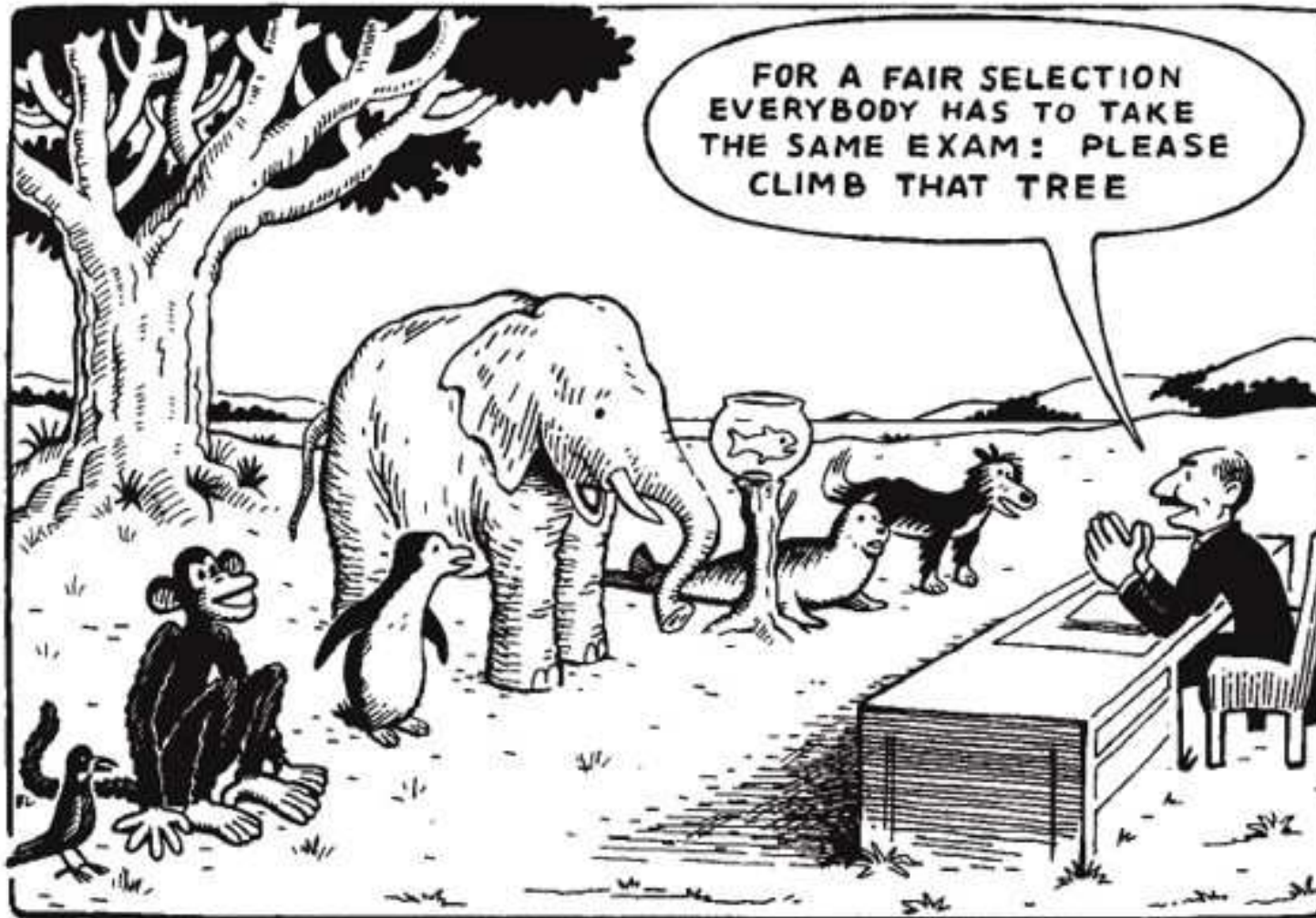
innove

Hindamine õppeprotsessi suunajana

Ülle Türk

ulle.turk@ut.ee, ylle.tyrk@mil.ee

Geograafiaõpetajate sügiskool, Tallinn, 23.-24. nov 2013

hindamine õppeprotsessis ↔ pädevushindamine

22. november 2013

Hindamisalane kirjaoskus

Õpetaja, kes teab

- mida ta hindab
- miks ta seda hindab
- kuidas on kõige õigem pädevust/ sisu hinnata
- kuidas õpilasi nende oskusi näitama suunata
- mis võib hindamisel viltu minna
- kuidas võimalikke probleeme ennetada

Teemad

Hindamine: mis see on?

Hindamisvahendile esitatavad nõuded

Hindamismeetodite eelised ja puudused

HINDAMINE:
MIS SEE ON?

Hindamise definitsioon

PRÕK § 19 (2), GRÕK § 15 (2)

- Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine.
- Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele.
- Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise.
- Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

Hindamisvahend ja -meetod

Hindamisvahend – suuline vastus, kontrolltöö, eksam, õpimapp jne

- tööjuhhis
- ülesanne, mis tuleb täita
- hindamiskriteeriumid

Hindamismeetod – teadmiste ja oskuste omandatuse kontrollimise viis; ülesandetüüp

Hindamisviisid

- **Kokkuvõttev hindamine** mõõdab õppeprotsessi tõhusust selle lõpus.
  - Tulemust väljendatakse tähe, protsendi või numbri e **hinde** kujul.
  - Tihti “kõrge panusega”: tõstab õpilaste õpitulemusi sama palju kui 2 kuud lisaõpet igal aastal (Wiliam 2011)
- **Kujundav hindamine** toimub õppeprotsessi kestel ning võimaldab nii õppijal kui õpetajal õppija arengut hinnata ja õppeprotsessi vajadusel korrigeerida.
  - Tavaliselt sõnaline e **hinnang**.
  - **Tagasiside**

22. november 2013

Hindamise eesmärk on ...

PRÕK § 19 (1), GRÕK, § 15 (1)

- toetada õpilase arengut
  - anda tagasisidet õpilase arengu kohta,
  - innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima,
  - suunata õpilase enesehinnangu kujunemist,
  - suunata õpilast edasise haridustee valikul;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning põhikooli lõpetamise otsuse tegemiseks (PRÕK) /anda alus otsuse tegemiseks kursuse läbimise ning gümnaasiumi lõpetamise kohta (GRÕK).

Veel hindamisega seotud termineid

Õpitulemus – õppimise tulemusel omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud või nende kogumid (pädevused), mille olemasolu ja/või saavutatuse taset on võimalik tõendada ja hinnata.

Hindamiskriteerium – õpitulemusest oluliselt üksikasjalikum kirjeldus selle kohta, milliseid teadmisi ja oskusi, mis tasemel ja mõõdus ning mil viisil peab õppija konkreetse hindamismeetodi kaudu demonstreerima.

Õpitulemuse, hindamismeetodi ja hindamiskriteeriumi seos

Õpitulemus: B2 keeleoskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti

Hindamismeetod: arutlev essee etteantud teemal

Hindamiskriteeriumid:

- essee pikkus on umbes 200 sõna
- autori seisukoht on selgelt esitatud ja põhjendatud
- tekst on loogilise ülesehitusega ja sidus
- võib esineda sõnavara- ja grammatikavigu, kuid need ei takista mõistmist

Õpitulemuse, hindamismeetodi ja hindamiskriteeriumi seos

Õpitulemus: 1. Kaardiõpetus Õpilane:

3) mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil;

Hindamismeetod: ?

Hindamiskriteeriumid: ?

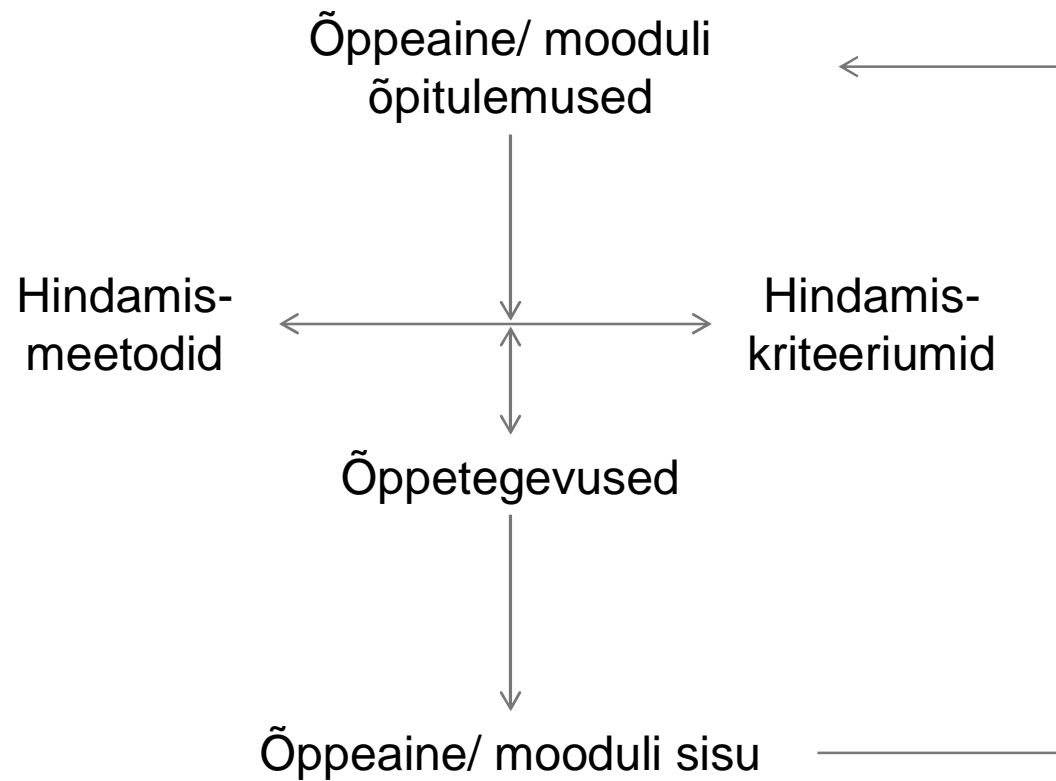
Õpitulemus: 2. Geoloogia Õpilane:

3) teab maaväriinate ja vulkaanipursete tekkepõhjust, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;

Hindamismeetod: ?

Hindamiskriteeriumid: ?

Õppeaine või -mooduli kavandamine

Hinde kujunemine

- **Norm- ehk võrdlushindamine (*norm-referenced assessment*)**
  - Hinde otsustab õppijate soorituste omavaheline suhe.
- **Kriteeriumhindamine (*criterion-referenced assessment*)**
  - Hindamisel lähtutakse selgelt sõnastatud kriteeriumitest.
- **Õppija arengu hindamine**
  - Hinnangu andmine sellele, kui võrd õppija on arenenud ja mida ta edasi tegema peaks.

HINDAMIS- VAHENDILE ESITATAVAD NÕUDED

22. november 2013

Hindamisvahendile esitatavad nõuded

Valiidsus (*validity*)

Reliaablus e usaldusväärsus (*reliability*)

Praktilisus/ tõhusus ja ökonoomsus

Positiivne tagasimõju:

- Motiveerib õppijaid õppima,
- Toetab arusaamisega õppimist

Valiidsus

Valiidne test mõõdab seda ja üksnes seda, mida ta öeldakse mõõtvat.

- Konstruktivaliidsus (*construct validity*)
- Sisuvaiiidsus (*content validity*)
- Prognoosiv valiidsus (*predictive validity*)
- Näivvaliidsus (*face validity*)

Mitte testi, vaid selle tulemuste põhjal tehtavate järelduste/otsustuste omadus

Usaldusväärsus

... näitab, kui võrd võime usaldada järeldusi, mida me õppija oskuste kohta antud testi põhjal teeme.

Mõjurid

- Testi pikkus
- Ajalimit
- Testi raskus
- Valikute olemasolu testis
- Testi läbiviimine
- Hindamise usaldusväärsus (objektiivhindamine ↔ subjektiivhindamine)

Tööjuhhis

- Kus täpselt on vajalik teave (nt leheküljenumbrid)?
- Mitut sõna vastuses peab kasutama?
- Kas on lubatud ühte vastust valida rohkem kui korra?
- Kas vastused võib esitada vabas järjestuses?
- Ligikaudne sõnade arv kirjutamisülesannete puhul.
- Selge viide, kas mõningaid ülesandeid võib valida.
- Mil määral on lubatud sisendmaterjali ülesande täitmisel kasutada?
- Viited ülesande eduka täitmise kriteeriumidele.

Hindamise usaldusväarsuse tagamine

Hindamisjuhend

- Objektiivhindamine (võti)
- Subjektiivhindamine (skaala, kontroll-leht)

Hindajad

- Hindamise usaldusväarsus (*inter-rater reliability*)
- Hindaja usaldusväarsus (*intra-rater reliability*)

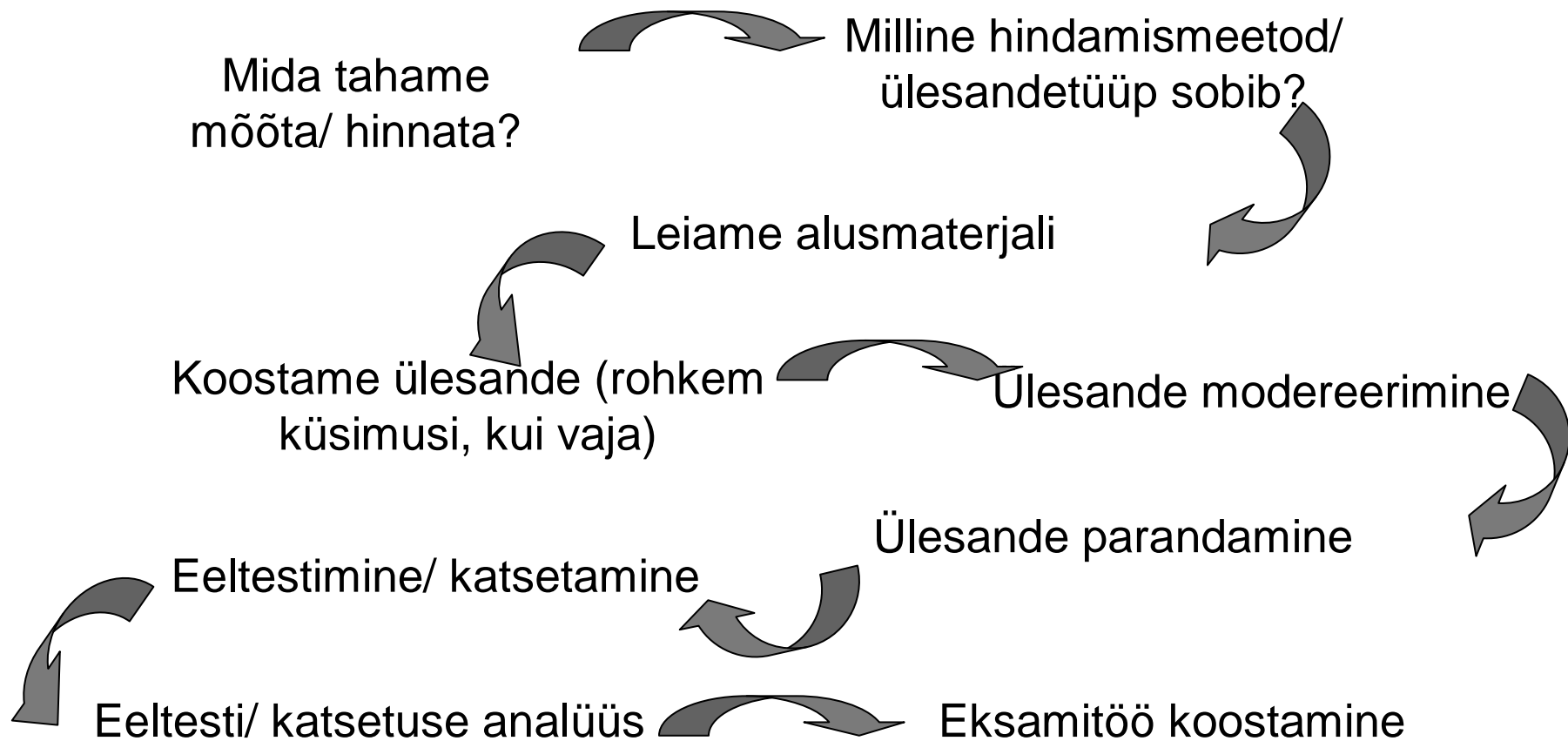
Hindajate koolitamine

Hindajate töö kontroll

Võti, hindamisjuhend ja hindamisskaala

- Kas on olemas näidisvastus?
- Kui küsimusele on rohkem kui üks õige vastus, kas hindamisjuhend sisaldab kõiki võimalikke vastuseid?
- Kas hindamisjuhend on selge ja lihtsalt kasutatav?
- Kas on üheselt selge, kui palju hindepalle õige vastuse eest on võimalik saada?
- Kas õigeid vastusevariante on piisavalt vähe?
- Kas on ära näidatud vajalikud piirangud? (Nt, eksaminandid peavad valima viie vastuse seast kaks – kui valitakse rohkem kui kaks, vastusepunkte ei anta.)

Ülesande koostamise protsess

HINDAMIS- MEETODITE EELISED JA PUUDUSED

22. november 2013

Hindamismeetodid

Selektiivse e etteantud vastusega ülesanded

Produktiivse e avatud vastusega ülesanded

Praktilised ülesanded

Selektiivse vastusega ülesanded

Eksaminand valib antud vastusevariantide hulgast õige

- valikvastustega ülesanne
- õige/vale/vastus puudub
- sobitamine
- järjestamine
- sorteerimine/ klassifitseerimine

Valikvastustega küsimused

5. Milles seisneb WTO roll? Õige vastus tähistage **X**-ga. 1 p

- A. Kooskõlastab rahvusvahelist rahandust.
- B. Annab riikidele laenu majanduse arendamiseks.
- C. Määrab nafta tootmiskvoote liikmesriikides.
- D. Reguleerib liikmesriikide kaubavahetust.
- E. Kujundab rauamaagi ja terase hinda maailmaturul.

Valikvastustega küsimused

Soovitused küsimuste koostamiseks:

- Lühike, konkreetne, selge, üheselt mõistetav.
- Eelistatav kasutada küsilauseid, mitte lõpetamata lauseid.
- Sisaldab sõna, mis vastusevariantides muidu korduks.
- Võimalikult vähe eitust sisaldavaid lauseid.
- Eitus esile tõsta (alla joonida, poolpaksus kirjas).

Valikvastustega küsimused

Soovitused vastusevariantide koostamiseks:

- Igale küsimusele vaid üks õige vastus.
- Vähemalt neli vastusevarianti.
- Ükski variant ei tohi olla ilmselt vale.
  - Peibutusvastuste valimisel kasutada vigu, mida õppijad tihti teevad.
  - Variantid grammatiliselt ühes ja samas vormis, küsimusega vastavuses.
- Vastusevariandid loogilises järjekorras (nt kronoloogiliselt, tähestikuliselt).
- Õiged vastused juhuvalikuga.
- Vältida varianti “mitte ükski eelnevatest” või “kõik eelnevad”.

Õige-vale vastus

6. Otsustage, kas järgmised väited on tõesed või väärad. Tõesed väited tähistage **X**-ga veerus „Tõene” ja väärväited veerus „Väär”. 4 p

- A. Enamasti töödeldakse toornafta leiukohtade läheduses.
- B. Alumiiniumit toodetakse eelkõige boksiidimaardlate läheduses.
- C. Kõrgtehnoloogilise tootmise üldkuludes on uurimis- ja arendustööl oluline osa.
- D. Masinatööstus on hästi arenenud ainult nendes riikides, kus kaevandatakse rauamaaki.

Tõene Väär

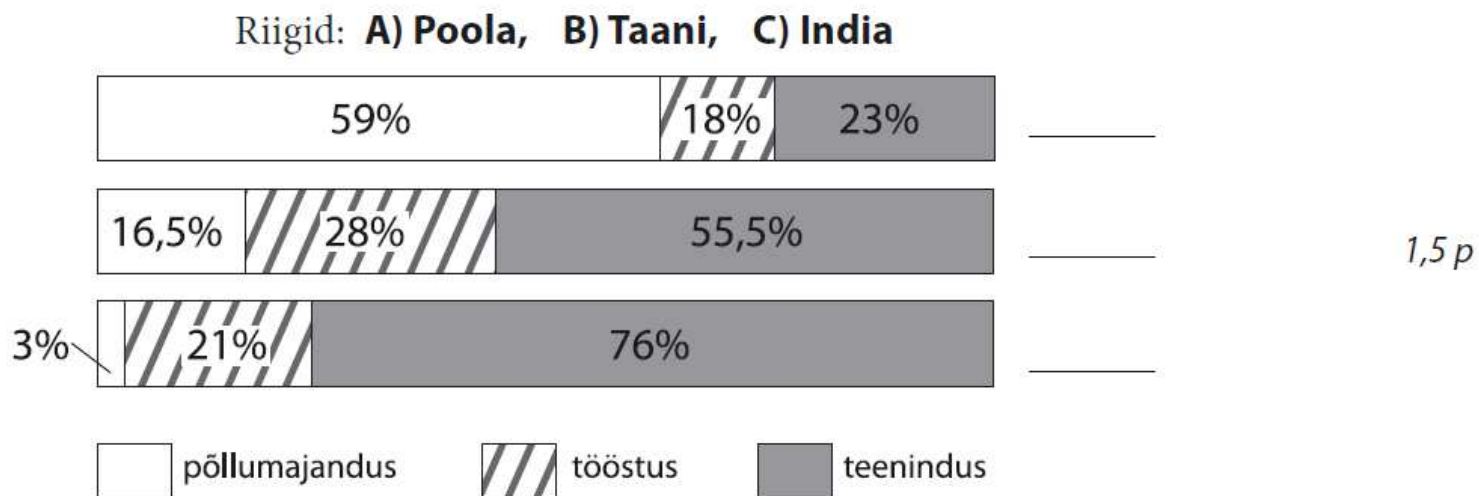

Õige-vale vastus

Soovitused:

- Õiged ja valed vastused enam-vähem ühepikkused
- Umbes pooled vastustest õiged ja pooled valed
- Õiged vastused juhuvalikuga
- Vältige eitust sisaldavaid lauseid.
- Eitus esile tõsta (alla joonida, poolpaksus kirjas).
- Vältige sõnu *alati, kõik, mitte ükski, ainult*, jne

Sobitamisesülesanne

4.1. Joonisel on kujutatud tööealise rahvastiku hõivet kolmes riigis. Valige loetelust sobiv riik ja kirjutage seda riiki tähistav täht vastavale joonele.

Sobitamisülesanne

Soovitused:

- Ühes rühmas rohkem valikuid kui teises
- Valikud järjestada mingist loogikast lähtuvalt
- Tööjuhises selge, mitu korda valikuid võib kasutada

Järjestamisülesanded

Näide:

Järjestage Saksamaa rahvusliku liikumise etapid ajaliselt, alustades varasemast. *1 p*

1. Seltsiliikumine
2. Rahvuslik liikumine poliitikas
3. Elitaarne etapp
4. Üliõpilasliikumine

Probleemid

- Üks eksimus võib kogu järjestuse valeks muuta
- Kuidas hinnata?

22. november 2013

Produktiivse e omavastusega ülesanded

Eksaminand koostab ise vastuse

- vastuseks on sõna kuni paar lauset
  - lühivastused
  - info ülekandmine
  - lünkade täitmine
- pikemad kirjutamis- ja rääkimisülesanded

Ostavastusega küsimused

13. Riigi koormust keskkonnale hinnatakse „ökoloogilise jalajäljena”, mida väljendatakse maa-ala suurusega, mis on vajalik selles riigis elavate inimeste tarbimise tagamiseks. Selle näitaja arvutamisel arvestatakse loodusvarade kasutamist, asulate ja teedevõrguga kaetud territooriumi suurust, süsinikdioksiidi väljalaset jms. 3 p

Andke hinnang, kas järgmised tegevused suurendavad või vähendavad Eesti „ökoloogilist jalajälge”. Põhjendage oma otsust.

A. Põlevkivienergeetika osatähtsuse suurendamine.

See tegevus _____ Eesti „ökoloogilist jalajälge”, sest _____

B. Pakendite taaskasutamine.

See tegevus _____ Eesti „ökoloogilist jalajälge”, sest _____

C. Õunte sisseveo suurendamine Lõuna-Ameerikast.

See tegevus _____ Eesti „ökoloogilist jalajälge”, sest _____

Omavastusega küsimused

Soovitused:

- Vastake ise küsimusele/sooritage ülesanne.
- Kasutage oma vastust hindamiskriteeriumide väljatöötamisel.
- Koostage hindamisjuhend.
- Paluge kellelgi teisel küsimusele vastata või ülesanne sooritada.
  - Kas küsimus/ülesanne on arusaadav?
  - Kas saadud vastus vastab ootustele?
- Kas hindamisjuhend 'töötab'?

Pikemad kirjutamisülesanded

Soovitused:

- Eelistage lühemaid ja konkreetsemaid ülesandeid (pikkusega kuni 1 lk), mille täitmiseks kulub kuni 15 min.
- Esitage probleem struktureeritult – see hõlbustab hindamist.
- Aega piisavalt, et eksaminand jõuaks kirjutist kavandada.
- Kõik eksaminandid täitku sama ülesanne.

KOKKU- VÕTTEKS

22. november 2013

Hindama asumisel tuleks alati mõelda

- Mida me hindame?
- Miks me seda hindame?
- Kuidas on seda kõige õigem hinnata?
- Kuidas aidata õpilastel kõige paremini nende oskusi näidata?
- Mis võib hindamisel viltu minna?
- Kuidas saaks võimalikke probleeme ennetada?

Kasulikke abimaterjale

Pilli, Einike. 2008. Hindamine kõrgkoolis. Tartu Ülikooli Kirjastus, <http://www.ht.ut.ee/417353>.

Pilli, Einike. 2009. Väljundipõhine hindamine kõrgkoolis. Sihtasutus Archimedes, www.hm.ee/index.php?popup=download&id=10319.

Wiliam, Dylan. 2011. What assessment can – and cannot – do (Papers 2004-2011), <http://www.dylanwiliam.net/>.